

והרא"ש ואפי' למעלה מן הנקב, ולדעת הסמ"ג דוקא דרך הנקב, אין לי הכרע בזה, כי מזה לא דבר התלמוד כלום, [ו]יראה להקל כמ"ש מהרא"י לעיל⁵⁹³. והשתא ניקב בכונס משקה בכל עניין פסול, פחות מכונס משקה בכל עניין בשער חז"ן מנימטרא.

ומהשתא הייתה נמי למ"ש הסמ"ק⁵⁹⁴, שם יחו דוחו לזרות תורה כל' עלי' ומותר ליטול הימנה אם יחו רביעת עד שניקב במווציא זית, וזה אינו שאינו תלי' דין נת' בטומאה דוקא, אבל היכא שניקב בכונס משקה בטל חשיבות דכל' ופסולו לנטט' י'ז⁵⁹⁵. והטו"ר⁵⁹⁶ נמי השינו שכטב ואפשר לחלק דוקא לעניין טומאה מועל יהוד זיתים, אבל לעניין נטילה שישוורו בכונס משקה, כיוון שניקב בה השיעור אינו חשוב.

ורבים חשבו שהטו"ר הבין דעת הסמ"ק שכך ליטול אפילו דרך פיו, ומוש"ה השינוי, דאל"כ הא איהו גופא כתוב אפילו ניקב בכונס משקה אם מוחיק רביעת למטה נוטlein הימנו דרך הנקב. וקשה בעניין לומר בדברים אלו, שהרי בהדריא כתוב הסמ"ק דאיינו כשר אלא שישפוך דרך נקב. אלא נראה בעיני, שהטו"ר השיג עלי' לפि סברת הסמ"ק דס"ל היכא דניקב בכונס משקה שאין נוטlein ממנה למורי אף' דרך הנקב, א"כ הוא [הדין] ביחסו לזרות נמי דינה הכי. ויש נפקותא נמי לפि סברתו דס"ל היכא דניקב פחות מכונס משקה כשר ליטול אף' דרך פיו, וא"כ לפि סברת הסמ"ק דמהני יהוד לזרות הו כשר אפילו דרך פיו, ע"כ כתוב דיש לחלק דיחוד לא מהני אלא לעניין טומאה⁵⁹⁷.

אזכור החכמה
34893

והשתא נמי נראה מ"ש הרא"ש⁵⁹⁸ ובכ"י שהוא מלא נקבים מתחתתו ופיו צר מלמעלה, וכשמניח אצבעו למעלה אין המים יוצאים, ובשמפור אצבעו המים יוצאים, ונקרא בלשון תלמוד מיארוג בפרק בתרא דערובין⁵⁹⁹, שモתר ליטול הומנו לדיים אע"פ שאין מוחיק כלום, מאחר שעשו לכבלה בעניין זה וזה תשמישו ועיקר קבלתו נקרא כל', והביא ראייה ממ"מ כלים⁶⁰⁰ שהוא כל' לכבול טומאה. ולא נראה נהיו דחשוב כל' לעניין טומאה, מ"מ לעניין נת' דבעין כל' חשוב, שהרי ניקב בכונס משקה פסול אף' כל' שטרף, ואעפ' שהוא עדרין כל' לפি שבטל חשיבות כל', כ"ש הכא שאון שם כל' עלי' לתשמש גמור אלא לחידוש

אזכור החכמה
34893

הסמ"ק הוא כיוון שלא מיקרי כל' מהמת שנתרה מטומאתו, ולכן דעתו שאם יחו דוחו לזרות כשר, אבל לשיטת הסמ"ג שכטב גם בכלי שטף השיעור הוא בכונס משקה, ולדעת רבינו אף' אם נוטל דרך הנקב לא מהני, כיוון דס"ל שלגבוי נטילה כל הכלים דינם עשויי למשקן וכמו שביאר רבינו לעיל. 596. שם ס"ב. 597. וכי היבי' בביורו השני ובפרישה סק"ה לבאר את השגת הטו על הסמ"ק, וביאור נוסף כתוב היבי' שהטו"ר סבר בדעת הסמ"ק שכשחדו לזרות חשוב כאלו אין בו ניקב כלל וכשר ליטול אף' דרך פי הכליל, ועי' השיג הטו"ר שאינו חשוב הכליל גמור שיהיה מותר ליטול דרך פיו, אבל מ"מ כשר ליטול דרך הנקב. 598. סי' טו. 599. דף קד, א ולפנינו מיארכ. 600. פ"ב מ"ז. בשו"ע שם ס"ה פסק כשיטת הרא"ש, והט"ז סק"ז הביא את דבריו וביבה"ל שם כתוב לדינא יש לסfork על השו"ע אחריו שהרא"ש והטו"ר מסכימים להקל, וכ"כ רבינו יוחנן בשם המפרשנים. ובחו"א או"ח סי' כא סק"ז כתוב ורעת רשות דאגע"ג דחשייב תוך מ"מ לא מיקרי קבללה, ואני מוכחה עכ"ד.

ኒיקב בכונס משקה אף שאינו נתהר אינו כשר לנטילה. מיהו בכיאור הגרא"א לתוספתא ידים פ"א ה"ד ד"ה קרכמן כתוב שהיכא שהחליל מוחיק רביעת אף שהוא נתהר מטומאתו וכונן כל' שמעיקרא היה יותר מסאה שאו כנסבר אף שאיכא רביעת נתהר כהנין בפ"ב דכלים, מ"מ לנט' אכתי כשר, ולא כמו שכטב הכא שאם נתהר אינו כשר, ובחו"א או"ח סי' כא סק"ג הביא את דבריו שאם נתהר יוציא כשר, ובחו"א או"ח סי' בב"י שם, וכן פסק המ"ב שם הגרא"א וכותב וצ"ע. 593. וכן בב"י שם, וכן פסק המ"ב שם סק"ח לדינא בשם האחرونים, וע"ש בבייה"ל ד"ה והוא גדול. 594. סימן קפא. 595. ולפי דבריו רבינו כה"ג פסול לנטילה אף' דרך הנקב, אבל במ"ב סק"י כתוב שמדובר המג"א סק"ג נראה דליך"ע מותר ליטול דרך הנקב, ובשער הצעין שם סק"ח תמה על הדורך החיים (בדין כל' הרاوي לנטילה ס"א) שכטב כל' שהנקב הוא בכונס משקה אפילו מוחיק רביעת מהנקב ולמטה, ואפי' מיוחד לאוכלין אין נוטlein מהם לדידים ואפי' דרך הנקב, ולפי המבואר כך ס"ל לרביינו. ונמצא עולה מדבריו ורבינו שאף שהסמ"ג והסמ"ק ס"ל שכלי המיזהר למשקן ניקב בכונס משקה פסול לנטילה אף' דרך הנקב, מ"מ אין טעם שהוא, לשיטת

כת. דין צריך שייא הכל' מחזק רביעית, וצריך רביעית מים לנטילת כל אחד ואחד, ואם באו שנים ליטול מרבעית צרכיהם אה"כ עוד רביעית לשתייה. והעיקר הוא שמתחלת צריכה צריך להיות שיעור שלם דהינו רביעית, ומאותה רביעית נוטלן אף' לשנים, ובלבך שיסופו אה"כ עד חשבון רביעית לכל אחד, ועוד' שמתחלת לא היה בו שיעור רביעית לכ"א, אין קפidea מאחר שאתו משירי טהרה. ובארנו דף' לחולין צריך מים שניים לטהר הראשונים היכא דלא שפרק בראשון רביעית בפעם אחת. ובארנו עוד דאפיקו ד' וה' נוטלן זה הצד זה או זה ע"ג זה, ובלבך שירפו ידיהם שבאו בהם המים, וגם יזהר שלא ירחיקו ידיהם זה מהז. וזה שמותר ליטול ד' וה' דוקא כשמגי רביעית על כל אחד ואחד.

כח. אמר רבא⁶⁰² כל' שאין בו רביעית אין נוטלן ממן ל'ידים, אני והאמור רבא כל' שאינו מחזק רביעית אין נוטלן הימנו ל'ידים, הא מחזק אעיג דליות ביה, לא קשיא הא לך והא לך תרין. כתוב הרא"⁶⁰³ פירוש לאחד צריך רביעית, לשנים אין האחרון צריך רביעית, אלא שנים הבאים ליטול בזאי' זי ברבעית, אעפי' שלא נשאר לאחרון רביעית, כיון דאתו משורי טהרה, דתנן בראש מס' ידים⁶⁰⁴ מי רביעית נוטלן ל'ידים לך ואפי' לך מלוג לך ואפי' לך, מלוג לך לאי לך, בין שנוטלן בזאי' בין שנוטלן כו' לא אחת, דתנן בפ"ב ידים⁶⁰⁵ נוטלן ארבעה וה' זה הצד זה או זה ע"ג זה, ובלבך שירפו ידיהם שבאו המים.

וכhab הטור⁶⁰⁶ פי' שיכלן להניח ידיהם והעיג זה וליטול כאחד, ובלבך שירפו ידיהם [בענין] שיגיע המים לך אחד. וכחוב הרמב"ם בפ"י המשנה בפ"ב دمشقת ידים, במתניתין דנטולן ד' וה' וזה הצד זה או זה על גב זה ובלבך שירפו שבאו בהן המים, וכחוב הוא זול' והתרior שירחצו אנשים רביהם ידיהם קצטם על קצטם ואם היו טמאים, ולא נאמר כי המים היודדים מודים העליונים הון משקים טמאים לפי שהן מים הראשונים, והידים אשר תחתיהם לא יטהרו במים ההם כיון שהוא טמא, לפי שהן כו' במדרגה יד אחד אלו חושבן אותן, ובתנאי שלא ידחו ידיהם שלא יגעו בה המים, כדי שלא תהיה חיצתה, ע"ב. ומ"מ נראה שם ידי השני מרווחות מדי הראשון, לא עלתה לו נטילה, לפי שהוא נוטל במ' רוחצת חברו, אלא כשידי השני סמכין בידי הראשון מיררי דחובים فهو כדי אחת כ"ב מהרי' קארו⁶⁰⁷, ויפה כתוב⁶⁰⁸.

ופי' ר"ש⁶⁰⁹ דגונא אמר כלומר כל זמן שספיקות המים לשפרק על הידים ב' פעמים, וכ"ד התום'⁶¹⁰ והרא"⁶¹¹. והרבינו יונה פירש בפרק אלו בדברים⁶¹² דהא אמרין בפרק כל הבשר אשיעור לא קפידין דתנן מי רביעית נוטלן ל'ידים לך ואפי' לשנים, לאו ל'מיורה דפחות מרבעית לא קפידין שזה א"א, דודאי צרך רביעית שלם, כדאמרין בעלמא חצי רביעית לטהר את הידים, וחצי רביעית לטהר את המים שעיל הידים, לאו היק אם לא יהיה בכלי מתחילה שיעור שלם, כיון שמשלים אה"כ לשיעור לא קפידין בהבי, שהרי שניינו מרבעית נוטלן ל'ידים לך ואפי' לך, וכשנותל האחד נמצא שלא ישאר לא חצי רביעית, ואעפ"י שהיו נוטלן אה"כ עם רביעית, אפ"ה נמצינו דלא קפידין שיהיה בכלי מתחילה שיעור שלם, לאו כיון שהכלי מחזק רביעית, אעפ"י שלא יהיה בו מתחילה שיעור שלם, לא קפידין בהבי מאחר שהשלים אה"כ לשיעור רביעית. ודחנן ולא היה, שאני התם דקאו משורי טהרה, כלומר אין לך מוד מזה דלא בענין שיהיה בו מתחילה שיעור שלם, דתאם מותך כך אמרו שהוא מותר, מפני שבשעה שנוטל

602. דף קז, א. 603. סי' טו. 604. פ"א מ"א.
חשייב כדי אחת, ע"ש עוד. 605. מ"ג. 606. סי' קס. 607. ב"י שם סי"ג, וכ"כ הבהיר
הרא"ש ידים פ"א מ"א, אמנים עיר הדין מבואר שם גם בר"ש
דבשורי טהרה יכולם ליטול כמה לידים. 610. ד"ה ולא היה.
שם. 608. והובא בא"ר שם סקכ"ט ובמ"ב סקע"ב. ובחוז"א
ס"י כד סק"ל פקפק בזה זול' לכאורה אין לנו לחדר כיון שלא
התנו זה במשנה, ושפיר י"ל כיון דהקלוח מעודר לב' ידים בב"א
קפידתו.

609. צ"ל ראי' שcn הוא לשון
הרא"ש ידים פ"א מ"א, אמנים עיר הדין מבואר שם גם בר"ש
דבשורי טהרה יכולם ליטול כמה לידים. 610. ד"ה ולא היה.
שם. 611. סי' טו. 612. ברכות דף מ"ב, א מדפי הר"ף ד"ה
התנו זה במשנה, ושפיר י"ל כיון דהקלוח מעודר לב' ידים בב"א
קפידתו.

השני אנפ"י שלא היה בו אלא חצי שיעור, אותו חצי שיעור בא משיעור שלם, שהוא בו מתחילה ושידרו הראשון, ולפיכך מותר כיוון שימושו אח"כ בחצי שיעור אחר, ואפי' לא Tabא [ה]השלמה משירוי טהרה, אבל ככלא היה בו מתחילה שיעור אחד⁶¹³ אינו נוטל ממנו ידיים, ואעפ"י שימוש הנטילה בחצי שיעור אחר אין הנטילה כלל, עכ"ל.

וכתיב רכינו ירוחם בספרו⁶¹⁴ שכן דעת הרא"ד⁶¹⁵, דלulos א"א לנטילה בפחות מרבעית לכל אחד ואחד אפילו בראתו משירוי טהרה, שלא מהני אותו משירוי טהרה אלא להכשיר בשאן בכלי אלא רביעית ונוטל בו, ואחר [כך] נותן לתוכו חצי רביעית ונוטל בו, ע"ב. וכן דעת הרמב"ם⁶¹⁶ דאין נטילה בפחות מרבעית, אלא שכחוב מה שאמרו אליו משירוי טהרה דלא בעי ורביעית, קאי אמים שניים שבאן לטהר את הראשונים,osal דבעי רביעית למ"מ הראשונים ולא פחות מהן ומני בהכוי לחולין⁶¹⁷, אבל לתרומה בעי אף מים שניים, ואותם שניים אף אין בהם רביעית אלא אותו משירוי טהרה סני, ואמתנהין דנותlein ד' וה' זה הצד וזה כתוב נמי וב└בר שגניע רביעית לכל אחד ואחד.

ובודאי הדין עמו דבעי רביעית לכל אחד ואחד⁶¹⁸, אבל מה שסביר דמיים שניים א"צ אלא לתרומה, נחلكו עליו כל המחברים⁶¹⁹. גם כבר כתבתי⁶²⁰ שאין חלק בין תרומה לחולין בכל דיני דם, אלא היכא דאיתמר בהדייה. ומ"מ הרוצה לצאת דעת הרמב"ם דבעי רביעית מים למ"מ הראשונים, ואין לו יותר מרבעית, ישפכם כאחת ויתרhom, דאו לכ"ע לא בעי מים שניים כמ"ש לקמן⁶²¹.

תניא בתוספתא⁶²² אחד הנוטל ידו אחת, ואחד הנוטל ב' ידו, אחד ידו של גדוֹל ואחד ידו של קטן צריך ליטול מרבעית, רשב"ג אומר כי ידים של שנים נידונות כשתי א נשים, כיצד שנים נוטלו ב' ידיהם ברבעית, לא יחוור השני ויטול ידיו משירוי רביעית. ופי ר"ש⁶²³ לא יחוור השני ויטול ידיו, כלומר ידו השנייה דמתחללה לא נטול אלא ידו אחת, וזאת השניה נשנית ביד אדם אחר שלישי, ומני רביעית נוטlein לשנים ולא לשלשה עכ"ל. וכ"כ הרשב"א בתרות הבית⁶²⁴ בין שנוטל ידו אחת, וכן משמע בתרות הבית הארוך⁶²⁵, ו"ל⁶²⁶: רביעית שאמרו בין שנוטל שתי ידיו של גדוֹל ובין ידיו של קטן, נטלו ב' בני אדם זה ידו אחת וזה ידו אחת, ואח"כ חזר השני ונוטל ידו השנית, הרי אלו בני בני אדם. ולפיכך אם היה בכלי חצי לוג ידיו מוחרות, ואם לאו אין ידו השנית טהרה, שאין נוטlein בפחות מחצי לוג יותר מב' בני אדם עכ"ל⁶²⁷. ולפי מ"ש שלעלום צrisk רביעית לאדם אחד, א"כ צrisk נמי לפреш דמייר שעשלים א"כ לשיעור, ולא מהני שיורי רביעית אלא לעניין זה שאין בכלי רביעית כאחת.

ומסקין⁶²⁸, אתקין רב יעקב מגהר פקוד, נטלא בת רביעית ואמר רבא מוגפת חיות שתיקנה נוטlein ממנה ליהודים, חמת וכפישה שתיקנה נוטlein מהן ליהודים.

621. סוף סי' ל. 622. ידים פ"א ה"ב. 623. ידים פ"ב מ"ב. 624. הקוצר בית ו ש"ב. 625. שם. 626. בקדר. 627. והובא בשו"ע שם סט"ז, וכותב בביה"ל ומסתרא כוננת השו"ע על הראשון, זונני קרי על שם האיש שנוטל לפניו שהוא שני לן], ומשום דכוין שלא נטול שתי ידיו זה אחר זה החביבն ליה עתה كانوا הוא אדם שלישי ואין די לזה ברביעית אחד, אבל אם השניה ידו השנית תיכף אחר שנוטל ידו הראשונה, בודאי מהני לה הנטילה, דהא קי"ל מי רביעית נוטlein אין אפילו לשנים משום דעתו משירוי טהרה, ומה מפסידו במה שהראשון נטול רק ידו אחת ב"ל פשוט עכ"ד. וע"ע חז"א סי' כד סק"ל. 628. דף קו, א.

613. אין הביא הב"י שם את דברי רכינו יונה, ולפנינו לשון רכינו יונה: אבל ככלא היה בו מתחילה חצי שיעור לאחד איןנו נוטל ממנו: והוא הגה הב"ח בדבריו אבל ככלא היה בו מתחילה "אלא" חצי שיעור לאחד וכו'. 614. נתיב טז ח"ו. 615. תמים דעים סי' סז. 616. פ"ז מברכות ה"י ובפירוש המשנה ידים פ"א מא". 617. כ"כ בפ"ז מברכות ה"ז ובפ"א מקוואות ה"ג וה"ה. 618. אבל בשו"ע סי' קס סי' ג פסק שישרי טהרה כשר לכמה אנשים, ובא"ר סק"ל הביא את דעת רכינו להחמיר דבעי רביעית לכל אחד, והובאו דבריהם בביה"ל שם ד"ה הוואיל, וכותב שכן משמע בביואר הגרא". 619. נמבואר בטורו ושו"ע סי' קסב ס"ב. 620. לעיל סי' כה.